

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma

Môn học: Thắng Pháp Toát Yếu

Bài học ngày 10.4.2022

Bài 71.

CHƯƠNG IX. TOÁT YẾU NGHIỆP XỨ (Kammaṭṭhānasaṅgaha) TỔNG QUAN

Danh từ *Kammaṭṭhāna*, giải tự *Kamma*: nghĩa là sự hành động, sự hoạt động, sự làm việc ... đây ý nói việc hành thiền, công phu tu tập; *Thāna*: chỗ, nơi chốn, vị trí ... đây ý nói là cảnh hay đề mục. *Kammaṭṭhāna* nghĩa là đề mục hành thiền, đề tài tu tập.

Chương này sẽ trình bày tổng quát về các đề mục thiền. Gồm có đề mục tu tiên thiền chỉ và đề mục tu tiên thiền quán.

Có hai sự tu tiên (*bhāvanā*) là tu tiên thiền chỉ (*samathabhāvanā*) và tu tiên thiền quán (*vipassanābhāvanā*).

Từ *bhāvanā* – tu tiên, nghĩa là sự phát triển, rèn luyện tâm pháp đạt đến trạng thái cao thượng, sự tu tập thiền chỉ và thiền quán.

(1) Tu tiên thiền chỉ (*samathabhāvanā*)

Danh từ *samatha* bắt nguồn từ căn *sam*, có nghĩa là yên tĩnh, an tịnh, tĩnh lặng, vắng lặng, cũng dịch là chỉ tịnh.

Tu tiên thiền chỉ, là sự tu tập định làm cho lắng yên năm triền cái (*nīvaraṇa*) và lần lượt lắng yên các thiền chỉ thô thiền để đạt đến trạng thái tâm tĩnh lặng cao hơn, thù diệu hơn.

Sự tu tiên thiền chỉ lấy định (*samādhi*) làm cứu cánh.

(2) Tu tiên thiền quán (*vipassanābhāvanā*)

Danh từ *vipassanā* bắt nguồn từ căn *dis* (*passati* = *pasana*: thấy) có tiếp đầu ngữ **Vi**. (*vi* + *passana*) = *vipassanā*. Giải tự: *Visesena passatī'ti vipassanā*, nghĩa là

thấy theo cách đặc biệt, thấy bằng trí, quán xét, minh sát ... Ở đây là thiền thấy rõ tính chất vô thường (*aniccatā*), khổ (*dukkhatā*), vô ngã (*anattatā*) của danh sắc để chứng đắc đạo quả.

Sự tu tiến thiền quán lấy tuệ (*paññā*) làm cứu cánh.

(còn tiếp)

Biên soạn giáo trình: Tỳ kheo Tuệ Siêu